

Utahin sota ja Mountain Meadowsin verilöyly

Kiristyvät välit johtivat Utahin sotaan

Kolme vuotta sen jälkeen kun ensimmäiset myöhempien aikojen pyhät olivat saapuneet Suolajärven laaksoon, Yhdysvaltain hallitus perusti Utahin territorion ja nimitti Brigham Youngin territorion ensimmäiseksi kuvernööriksi. Vuoden 1857 puolivälissä myöhempien aikojen pyhien johtohenkilöt kuuluivat huhuja, että liittovaltion hallitus saattaisi asettaa Brigham Youngin tilalle Utahin territorioon uuden kuvernöörin, joka saisi tuekseen runsaasti liittovaltion sotilaita. Heinäkuun 24. päivänä 1857 presidentti Brigham Young oli viettämässä erään pyhien ryhmän kanssa heidän Suolajärven laaksoon saapumisensa kymmenvuotisjuhlaa, kun hän sai vahvistuksen aiemmille uutisille, että Salt Lake Cityyn oli tulossa armeija.

Aiempina vuosina erimielisyydet ja väärinkäsitykset olivat johtaneet kasvaviin jännitteisiin myöhempien aikojen pyhien ja Yhdysvaltain hallituksen edustajien välillä. Pyhät halusivat olla itse valitsemiensa johtajien johdettavina ja olivat torjuneet liittovaltion nimeämät johtajat, joilla oli eri arvomaailma ja joista jotkut olivat epärehellisiä, turmeltuneita ja moraalittomia. Jotkut liittovaltion edustajista tulkitsivat pyhien teot ja asenteet kapinaksi Yhdysvaltain hallintoa vastaan.

Yhdysvaltain presidentti James Buchanan lähetti noin 2 500 sotilasta Salt Lake Cityyn turvatakseen uuden kuvernöörin matkan Utahiin ja kukistaakseen sen, mitä hän piti pyhien kapinana. Tämä päätös tehtiin ilman tarkempaa tietoa Utahin tilanteesta. (Ks. *Kirkon historia aikojen täytyessä*, oppilaan kirja, uskonto 341–343, 2005, s. 392–395.)

Valmiina puolustamaan territoriota

Pyhille pitämässään saarnoissa presidentti Young ja muut kirkon johtohenkilöt kuvasivat tulevia sotajoukkoja vihollisiksi. He pelkäsivät, että sotajoukot karkottaisivat pyhät Utahista, kuten heidät oli aiemmin ajettu pois Ohion, Missourin ja Illinoisin osavaltioista. Presidentti Young, joka oli vuosien ajan pyytänyt pyhiä säästämään viljaa, uudisti ohjeensa, jotta heillä olisi syötävää, mikäli heidän pitäisi paeta sotajoukkoja. Utahin territorion kuvernöörinä hän myös määräsi territorion kansalliskaartin valmistautumaan territorion puolustamiseen.

Konflikti siirtolaisten vankkurikaravaanin kanssa

Eräs Arkansasin osavaltioista Kaliforniaan matkalla ollut siirtolaisten vankkurikaravaani saapui Utahiin juuri siinä vaiheessa kun myöhempien aikojen pyhät valmistautuivat puolustamaan territoriota lähestyvää Yhdysvaltain armeijaa vastaan. Jotkut vankkurikaravaanin jäsenet turhautuivat, koska heillä oli vaikeuksia ostaa kipeästi kaipaamaansa viljaa pyhiltä, jotka olivat saaneet ohjeen säästää viljansa. Siirtolaiset joutuivat konfliktiin pyhien kanssa myös siitä syystä, että nämä eivät halunneet vankkurikaravaaniin kuuluvan suuren määrän

hevosia ja karjaa käyttävän ruoka- ja vesivarantoja, joita pyhät tarvitsivat omille eläimilleen.

Jännitteet purkautuivat Cedar Cityssä, joka oli viimeinen utahilainen uudisasutusalue Kaliforniaan johtavan reitin varrella. Yhteenottoja ilmeni joidenkuiden vankkurikaravaanin jäsenten ja myöhempien aikojen pyhien välillä. Jotkut vankkurikaravaaniin kuuluvat uhkasivat liittyä lähestyviin hallituksen joukkoihin pyhiä vastaan. Vaikka vankkurikaravaanin johtaja nuhteli tovereitaan näiden uhkauksien esittämisestä, jotkut Cedar Cityn johtohenkilöt ja uudisasukkaat pitivät siirtolaisia vihollisina. Vankkurikaravaani lähti kaupungista jo tunnin kuluessa saapumisestaan, mutta muutamat uudisasukkaat ja johtohenkilöt Cedar Cityssä halusivat lähteä takaa-ajoon ja rangaista miehiä, jotka olivat loukanneet heitä.

Selkkaus pahenee

Koska nämä pyhät eivät ratkaisseet ristiriitaa siirtolaisten kanssa Herran tavalla, tilanteesta tuli paljon vakavampi. Isaac Haight, Cedar Cityn pormestari, kansalliskaartin majuri ja vaarnajohtaja, pyysi kansalliskaartin komentajalta, joka asui läheisellä Parowanin uudisasutusalueella, lupaa kutsua kansalliskaarti koolle kohtaamaan uhkauksia esittäneet vankkurikaravaanin jäsenet. Kansalliskaartin komentaja William Dame, joka oli kirkon jäsen, neuvoi Isaac Haightia olemaan välittämättä siirtolaisten uhkauksista. Sen sijaan että olisivat noudattaneet tätä neuvoa Isaac Haight ja muut Cedar Cityn johtohenkilöt päättivät suostutella joitakin paikallisia intiaaneja hyökkäämään vankkurikaravaanin kimppuun ja varastamaan näiden karjan, koska he halusivat rangaista siirtolaisia. Isaac Haight pyysi John D. Leetä, joka oli paikallinen kirkon jäsen ja kansalliskaartin majuri, johtamaan tätä hyökkäystä, ja nämä kaksi päättivät syyttää teosta intiaaneja.

Hyökkäys siirtolaisia vastaan

Isaac Haight esitti kirkon, paikkakunnan ja kansalliskaartin paikallisista johtohenkilöistä koostuvalle neuvostolle suunnitelman hyökätä vankkurikaravaanin kimppuun. Jotkut neuvoston jäsenistä olivat täysin eri mieltä suunnitelmasta ja kysyivät Haightilta, oliko tämä neuvotellut asiasta presidentti Brigham Youngin kanssa. Sanottuaan, ettei ollut, Haight suostui lähettämään viestinviejän, James Haslamin, Salt Lake Cityyn viemään kirjettä, jossa tilanne selitettiin ja jossa kysyttiin, mitä pitäisi tehdä. Koska Salt Lake City sijaitsee noin 400 kilometrin päässä Cedar Citystä, viestinviejältä kuluisi kuitenkin noin viikon verran aikaa, kun hän ratsastaisi Salt Lake Cityyn ja palaisi takaisin Cedar Cityyn mukanaan presidentti Youngin ohjeet.

Vähän ennen kuin Isaac Haight oli lähettänyt kirjeen viestinviejän mukana, John D. Lee ja ryhmä intiaaneja hyökkäsivät

siirtolaisten leiriin Mountain Meadows -nimisessä paikassa. Lee johti hyökkäystä mutta salasi henkilöllisyytensä, jotta näyttäisi siltä, että osallisina oli ollut vain intiaaneja. Jotkut siirtolaisista saivat surmansa tai haavoituivat, ja loput taistelivat hyökkääjiään vastaan pakottaen Leen ja intiaanit peräytymään. Siirtolaiset suojautuivat kokoamalla nopeasti vankkurinsa tiiviiseen piiriin kehäksi. Viisi päivää kestäneen piirityksen aikana vankkurikaravaaniin kohdistui vielä kaksi hyökkäystä.

Yhdessä vaiheessa Cedar Cityn kansalliskaartin miehet huomasivat kaksi siirtolaista, jotka olivat vankkurikehän ulkopuolella. Kansalliskaartilaiset ampuivat heitä surmaten toisen. Toinen miehistä pakeni ja vei vankkurileiriin tiedon, että heihin kohdistuneissa hyökkäyksissä oli mukana valko-ihoisia. Hyökkäyksiä suunnitelleiden petos tuli näin ilmi. Jos siirtolaisten annettaisiin jatkaa matkaa Kaliforniaan, leviäisi uutinen, että myöhempien aikojen pyhät olivat vastuussa vankkurikaravaaniin kohdistuneesta hyökkäyksestä. Vehkeilijät pelkäsivät, että tämä uutinen toisi kielteisiä seurauksia heille itselleen ja heidän väelleen.

Mountain Meadowsin verilöyly

Yrittäessään estää sellaisen uutisen leviämisen, että myöhempien aikojen pyhät olivat mukana hyökkäyksissä vankkurikaravaania vastaan, Isaac Haight, John D. Lee ja muut kirkon ja kansalliskaartin paikalliset johtohenkilöt laativat suunnitelman surmata kaikki jäljellä olevat siirtolaiset pieniä lapsia lukuun ottamatta. Tämän suunnitelman mukaisesti John D. Lee meni siirtolaisten luo ja sanoi, että kansalliskaarti suojelisi heitä tulevilta hyökkäyksiltä ohjaamalla heidät turvallisesti takaisin Cedar Cityyn. Kun siirtolaiset kävelivät kohti Cedar Cityä, kansalliskaartilaiset kääntyivät ja avasivat tulen heitä kohti. Jotkut uudisasukkaiden värväämät intiaanit ryntäsivät esiin piilopaikoistaan liittyäkseen hyökkäykseen. Niistä noin 140 siirtolaisesta, jotka kuuluivat vankkurikaravaaniin, säästettiin vain 17 pientä lasta.

Kaksi päivää verilöylyn jälkeen James Haslam saapui Cedar Cityyn mukanaan presidentti Youngin vastaussanoma, jossa paikallisia johtohenkilöitä neuvottiin päästämään vankkurikaravaani jatkamaan rauhassa matkaansa. ”Kun Haight luki Youngin sanat, hän itki nyhkyttäen kuin lapsi ja kykeni vain sanomaan: ’Liian myöhäistä, liian myöhäistä.’” (Richard E. Turley jr., ”The Mountain Meadows Massacre, *Ensign*, syyskuu 2007, s. 20).

Traagiset seuraukset

Mountain Meadowsin verilöyly johti noin 120 uhrin kuolemaan ja aiheutti lisäksi suurta kärsimystä uhrien eloon jääneille lapsille ja muille omaisille. Muutamat myöhempien aikojen pyhät ottivat verilöylystä säästyneet siirtolaislapset luokseen ja huolehtivat heistä. Vuonna 1859 liittovaltion

edustajat ottivat nämä lapset huostaan ja palauttivat heidät sukulaisten luo Arkansasiin. Paiute-intiaanitkin kärsivät siitä, että heitä syytettiin epäoikeudenmukaisesti tästä rikoksesta.

Kirkon johtajat saivat kuulla verilöylystä

”Vaikka Brigham Young ja muut kirkon johtohenkilöt Salt Lake Cityssä kuuluivat joukkomurhasta pian sen tapahduttua, he saivat tietoa uudisasukkaiden osuuden laajuudesta ja rikoksen kauheista yksityiskohdista vasta vähitellen. Vuonna 1859 he vapauttivat tehtävistään vaaranjohtaja Isaac Haightin ja muut Cedar Cityn huomattavat kirkon johtohenkilöt, joilla oli ollut osuutta joukkomurhaan. Vuonna 1870 he erottivat kirkosta Isaac Haightin ja John D. Leen.

Vuonna 1874 territorion suuri valamiehistö asetti yhdeksän miestä syytteeseen heidän osuudestaan joukkomurhaan. Useimmat heistä pidätettiin lopulta, vaikka ainoastaan Lee joutui rikoksesta oikeuteen, tuomittiin ja teloitettiin. Eräs toinen syytteeseen asetettu mies luovutti osavaltiolla todisteita [todistaen vapaaehtoisesti ja muita vastaajia vastaan], ja muut pakenivat monet vuodet lain kouraa. Muut kansalliskaartilaiset, jotka olivat toteuttamassa joukkomurhaa, kärsivät kokon elämänsä kauheasta syllisyydestä ja toistuvista painajaisista sen vuoksi, mitä olivat tehneet ja nähneet.” (Richard E. Turley jr., ”The Mountain Meadows Massacre”, *Ensign*, syyskuu 2007, s. 20.)

150 vuotta Mountain Meadowsin verilöylystä

Presidentti Henry B. Eyring ensimmäisestä presidenttikunnasta on sanonut:

”Vastuu [Mountain Meadowsin verilöylystä] on Mountain Meadowsin lähiseutujen paikallisilla Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkon johtajilla, joilla oli myös asema kaupungissa ja kansalliskaartissa, sekä niillä kirkon jäsenillä, jotka toimivat heidän ohjeidensa mukaan. – –

Jeesuksen Kristuksen evankeliumi, jota me saarnaamme, on täysin miesten, naisten ja lasten kylmäveristä surmaamista vastaan. Sehän kannattaa rauhaa ja anteeksiantoa. Se, mitä kirkkomme jäsenet ovat tehneet [Mountain Meadowsissa] kauan sitten, edustaa kauhistuttavaa poikkeamista kristillisistä opetuksista ja käytöksestä, mikä ei ole puolusteltavissa. Epäilemättä jumalallinen oikeus langettaa asianmukaisen rangaistuksen niille, jotka ovat vastuussa verilöylystä. – –

Siunatkoon taivaan Jumala, jonka poikia ja tyttäriä me kaikki olemme, meitä niin, että kunnioittaisimme täällä kuolleita osoittamalla toisiamme kohtaan sitä puhdasta rakkautta ja anteeksiannon henkeä, josta Hänen Ainosyntyinen Poikansa oli esimerkkinä.” (“150th Anniversary of Mountain Meadows Massacre”, 11. syyskuuta 2007, mormonnewsroom.org/article/150th-anniversary-of-mountain-meadows-massacre.)

